

סדר הלימוד ליום ז טבת [יום 96 בשנה]

נִשְׁמָע, שְׁכַל מִי שֶׁשׁוֹמֵר אֶת הַרְשָׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, מִמָּנּוּ עוֹלָה עַד הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן. מַה מִּשְׁמַע? מִשְׁמַע אוֹתָם שְׁנַיִם שֶׁהַתְּכַנֵּס בָּהֶם הַזֶּרַע, וְשָׁמֵן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, שֶׁשׁוֹפְכִים אוֹתוֹ בְּפִי הָאָמָה, [וְעַל זֶה] נִקְשְׁרוּ כְּאֶחָד, וְהַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן עֲלֵיהֶם, וְנִקְשְׁרוּ בּוֹ. וְעַל כֵּן, מִי שֶׁנִּכְנָס בְּשָׁנֵי אֵלֶּה וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, נִקְשֵׁר בְּשָׁנֵי הָאֲחֵרִים וְנִכְנָס בָּהֶם, וְאֵז מַגִּיעַ לַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּדְאִי מִי שֶׁזוֹכָה בְּצַדִּיק, זוֹכָה בְּנִצּוּחַ וְהוֹד וְשִׁלְשֵׁת אֵלֶּה, שֶׁהַתְּבָרָכָה בָּהֶם כְּנִסְתַּיִם יִשְׂרָאֵל. וּמִי שֶׁזוֹכָה בָּהֶם, זוֹכָה בְּמֶלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְנִכְנָס בְּכָל הָאֲרָבָעָה.

וּכְנִגְדַּי אֲרָבָעָה אֵלּוּ שְׁמִירָה לְרִשָּׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה מֵאֲרָבָעָה דְּבָרִים: שְׁמִירָה שֶׁל כְּנִסְתַּיִם יִשְׂרָאֵל – שְׁמִירָה שֶׁל נְדָה. שְׁמִירָה שֶׁל צַדִּיק – שְׁמִירָה שֶׁל שְׁפָחָה. שְׁמִירָה שֶׁל נִצּוּחַ – שְׁמִירָה שֶׁל בֵּית עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת. שְׁמִירָה שֶׁל הוֹד – שְׁמִירָה שֶׁל זוֹנָה. וְעַל זֶה לְקוּל ה' אֵלֵהֶיךָ – זוֹ כְּנִסְתַּיִם יִשְׂרָאֵל.

בְּמָה זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל פְּנֵי שְׁכִינָה? בְּשְׁמִירָה מְנַדָּה, וְעַל זֶה כָּתוּב (ויקרא יח) וְאֵת אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרַב לְגִלוֹת עֲרוֹתָהּ. מַה זֶה לְגִלוֹת? זוֹ כְּנִסְתַּיִם יִשְׂרָאֵל, וּבְזֶה אֲחוּזִים וְנִקְשְׁרִים דְּבָרִים אֲחֵרִים שֶׁכְּנִסְתַּיִם יִשְׂרָאֵל נִקְשְׁרֵת בָּהֶם. וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ הַדְּבָרִים.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה – זֶה צַדִּיק, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים לד) עֵינַי ה' אֵל צַדִּיקִים, לְהַשְׁמֵר מִשְׁפָּחָה. וְהָרִי בְּאֲרָנוֹ אֵת הַדְּבָרִים, שֶׁכָּתוּב וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבִירָתָהּ, שְׁגוֹרִם לְצַדִּיק שִׁדְבֵק בְּשִׁפְחָה. וְהַאֲזַנְתָּ לְמִצּוֹתָיו – זֶה נִצּוּחַ, לְהַשְׁמֵר [שֶׁלֹּא יִשְׁקַר בּוֹ] שֶׁלֹּא יִכְנִיס רִשָּׁם זֶה בְּבֵית אֵל נִכְר, וְלֹא יִשְׁקַר בְּנִצּוּחַ, שֶׁכָּתוּב (שמואל-א טו) וְגַם נִצּוּחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר. וּמִי שֶׁשׁוֹמֵר אֵת זֶה, קָיָם מִצּוֹתָיו, שֶׁכָּתוּב (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר. וְשִׁמְרֵת כָּל חֻקָּיו – זֶה סוּד, לְהַשְׁמֵר מִן זוֹנָה.

וְזֶה הוֹלֵךְ כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מַה זֶה שֶׁכָּתוּב (תהלים מה) חֲגוּר חֲרָבָה עַל יָרֵךְ גִּבּוֹר הוֹדָה וְהַדְּרָה. אֵלֶּה, כָּל מִי שֶׁמְזַרְזֵת אֵת עַצְמוֹ וְשֵׁם אֵת פֶּתַח הַחֲרָב הַשְּׁנוּנָה הַחֲזָקָה כְּנִגְדּוֹ, עַל יָרֵךְ – מַה זֶה עַל יָרֵךְ? זֶהוּ הַרְשָׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כד) שֵׁם נָא יִדָּךְ תַּחַת יָרְכִי.

דָּבָר אחר חגור חרָבָה - כְּלוּמָר, זָרָז וּתְקַף אֶת הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁלְךָ, שֶׁהוּא חַרְבָּה, עַל יָרֵךְ, עַל אוֹתוֹ רִשָּׁם קְדוֹשׁ לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ. וְאִם שָׁמַר אוֹתוֹ אִזּוֹ נִקְרָא גְבוּר, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלַבֵּשׁ אוֹתוֹ בְּלְבוּשָׁיו. וּמַהוּ לְבוּשׁ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הוּד וְנִצְחָ (וְהִדָּר), שְׁכָתוּב (תהלים קד) הוּד וְהִדָּר לְבִשְׁתָּ. אֵיךְ כָּאֵן הוֹדָה וְהִדָּרָה. וְאִזּוֹ נִדְבַק הָאָדָם בְּמַלְךְ הַקְדוֹשׁ כְּרָאוּי.

מִכָּאֵן וְהִלָּאָה - כָּל הַמַּחְלָה אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּמִצְרַיִם לֹא אָשִׁים עָלֶיךָ כִּי אֲנִי ה' רַפְאֵךְ. זֶה הַמַּלְךְ הַקְדוֹשׁ. וְעַל זֶה הִזְהִיר אוֹתָם עַל אוֹתוֹ דָּבָר מִמָּשׁ, שֶׁנִּתְּנָה וְרִשָּׁם בָּהֶם וְלֹא יוֹתֵר. וְעַד עַכְשָׁיו לֹא נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה. אֲלֹא כִּינֵן שְׁכָתוּב, שֶׁשׁ שָׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט, מִיָּד - וַיֹּאמֶר אִם שָׁמוּעַ תִּשְׁמַע וְגו'.

בֹּא רְאֵה, כְּשֶׁרָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִזְהִיר אֶת יִשְׂרָאֵל עַל הַתּוֹרָה, בְּכַמָּה דְבָרִים מִשָּׁךְ אוֹתָם, בְּכַמָּה מְשִׁיכוֹת שֶׁל חֲבִיבוֹת, כְּאָדָם שֶׁמוֹשֶׁךְ בְּנוֹ לְבֵית הָרַב. וּבֹא רְאֵה, לֹא רָצָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת לָהֶם תּוֹרָה עַד שֶׁקָּרְבוּ אֵלָיו. וּבְכַמָּה קָרְבוּ אֵלָיו? בְּגִלּוּי שֶׁל הָרִשָּׁם הִזָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לֹא קָרְבוּ יִשְׂרָאֵל לְהַר סִינַי, עַד שֶׁנִּכְנְסוּ בַחֲלֵק שֶׁל צִדִּיק וְזָכוּ בוֹ. מִנֵּינ לָנוּ? שְׁכָתוּב (שמות יט) בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְבַר סִינַי. בַּיּוֹם הַזֶּה מִמָּשׁ דּוֹקָא. וְכָתוּב (ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַהוּא הִנֵּה אֲלֵהֵינּוּ זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וְגו'.

פְּרִשְׁת הַמֶּן

וַיֹּאמֶר ה' אֵל מֹשֶׁה הִנְנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלִטָהּ ה'. פְּסוּק זֶה פְּרִשְׁוֵהוּ, בְּשַׁעָה שְׁאָדָם שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלָיו, הָרִי נִתְּפָס בְּבֵית הַסֵּהָר שֶׁל הַמַּלְךְ - רֹאשׁוֹ בְּקוֹלָר, רִגְלָיו בְּאֲזִיקִים (בְּדַפּוּס), כְּפָה חִילוֹת שׁוּמְרִים אוֹתוֹ מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, כָּל אֵיבָרָיו בְּדַחֲק נִלְחָמִים אֵלָה בְּאֵלָה, הָאֲכָל הָעֵבֶר מִמְּנוּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְמַן מִמְּנִים עָלָיו אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת לִפְנֵי הַמַּלְךְ, שְׁכָתוּב אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְאָךְ מְלִיץ אֶחָד מִנֵּי אֵלָךְ. בְּאוֹתָהּ שַׁעָה אֲשֶׁרִי חָלְקוֹ שֶׁל הָאִישׁ שֶׁנִּכְנָס אֵלָיו וּמִלְמַד אוֹתוֹ דְרָךְ לְהַנְצִל מִן הַדִּין. זֶהוּ שְׁכָתוּב אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֵל דָּל.

וְאִיךָ יָכוֹל לְהַצִּיל אוֹתוֹ? לְלַמְדוֹ דֶּרֶךְ הַחַיִּים לְשׁוֹב לְפָנָי אֲדוֹנִי, אֶזְנֶה נַעֲשֶׂה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עָלָיו לְמַעֲלָה. וּמָה שְׂכָרוֹ? בְּיוֹם רָעָה יְמַלְטֵהוּ ה'. דָּבָר אַחַר אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל – כַּמָּה חֲזָק הַשְּׂכָר שֶׁל הָעֲנִי לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבֵּי חֲזִיָּא, תַּמְהֵתִי עַל הַפְּסוּק הַזֶּה שֶׁכְּתוּב (שם טו) כִּי שָׁמַע אֶל אֲבִיוֹנִים ה', וְכִי אֶל אֲבִיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחַר? אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוֹם שֶׁהֵם קְרוֹבִים יוֹתֵר לְמַלְךְ, שֶׁכְּתוּב (שם נא) לֵב נִשְׁכָּר וְנִדְכָה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, וְאִין לֶךְ בְּעוֹלָם שֶׁהוּא שְׁבוּר לֵב כְּמוֹ הָעֲנִי. עוֹד, אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בְּאֵי רְאָה, כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם נִרְאִים לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגוֹף וְנַפֶּשׁ, וְהָעֲנִי לֹא נִרְאָה אֶלָּא בְּנַפְשׁ לְבַדָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְרוֹב לְנַפֶּשׁ יוֹתֵר מִלְּגוֹף.

עֲנִי אֶחָד הָיָה בְּשִׁכְנוּתוֹ שֶׁל רַבֵּי יִיסָא, וְלֹא הָיָה מִי שֶׁיִּשְׁגִּיחַ בּוֹ, וְהוּא הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ וְלֹא הִפְצִיר בְּבִנְי אָדָם. יוֹם אֶחָד נִחְלַשׁ, נִכְנַס עָלָיו רַבֵּי יִיסָא. שָׁמַע קוֹל אֶחָד שְׁאוֹמֵר: צִדֵּק צִדֵּק, הֲרֵי נֶפֶשׁ פּוֹרַחַת אֵלַי וְלֹא הִגִּיעוּ יָמָיו! אוֹי לְבִנְי עִירוֹ שֶׁלֹּא נִמְצָא בְּהֵם שֶׁיִּשְׁיֵב נַפְשׁוֹ אֵלָיו! קָם רַבֵּי יִיסָא וְשָׁפַף בְּפִיו מִיַּם שֶׁל גְּרוּגְרוֹת עִם מִדָּה שֶׁל יַיִן רְקוּחַ. בְּקַעָה זָעָה בְּפָנָיו, וְשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו.

לְאַחַר בָּא וְשָׂאֵל אוֹתוֹ. אָמַר: חֲזִיךְ רַבֵּי, נִפְשֵׁי יִצְאָה מִמֶּנִּי וְהִבִּיאוּ אוֹתָהּ לְפָנָי כִּסָּא הַמְּלָךְ, וְרִצְתָהּ לְהִשְׁאָר שָׁם, אֶלָּא שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְזִכּוֹת אוֹתָךְ, וְהִכְרִיזוּ עֲלֶיךָ: עֲתִיד הוּא רַבֵּי יִיסָא לְהַעֲלוֹת רוּחוֹ וּלְהַתְקַשֵּׁר בְּחֶדֶר אֶחָד קְדוֹשׁ שֶׁעֲתִידִים הַחֲכָרִים לְעוֹרֵר בְּאַרְץ. וְהֲרֵי תִקְנֵנוּ שְׁלֹשָׁה כִּסָּאוֹת שְׁעוֹמְדִים לָךְ וּלְחֲבֵרֶיךָ. מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם הֵיוּ מִשְׁגִּיחִים בּוֹ בְּנֵי עִירוֹ.

עוֹד, עֲנִי אֶחָד אַחַר עָבַר לְפָנָי רַבֵּי יִצְחָק, וְהָיָה בְּיָדוֹ חֲצִי מֶעֶה כֶּסֶף. אָמַר לְרַבֵּי יִצְחָק: הַשְּׁלֵם לִי וּלְבִנְי וּלְבָנוֹתֵי אֶת נַפְשׁוֹתֵינוּ. אָמַר לוֹ: וְאִיךָ אֲשֶׁלִּים לְנַפְשׁוֹתֵיכֶם, שֶׁהֲרֵי לֹא נִמְצָא אֶצְלִי כִּי אִם חֲצִי מֶעֶה? אָמַר לוֹ: בְּזֶה אֲנִי אֲשֶׁלִּים בְּחֲצִי מֶעֶה שֶׁיֵּשׁ אֶצְלִי. הוֹצִיאָהּ וְנָתַן לוֹ.

הָרֵאוּ לוֹ בְּחִלּוּמוֹ, שֶׁהָיָה עוֹבֵר עַל שִׁפְתַי הֵימָּה הַגְּדוֹל וְרָצוֹ לְזָרֵק אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ, רְאָה אֶת רַבֵּי שְׁמַעוֹן שֶׁהוֹשִׁיט יָדוֹ כְּנִגְדּוֹ, וּבָא אוֹתוֹ עֲנִי וְהוֹצִיאוֹ, וְנָתַנוּ בְּיַדֵּי רַבֵּי שְׁמַעוֹן וְנִצַּל. כִּשְׁהַתְעוֹרֵר, נָפַל בְּפִיו פְּסוּק זֶה, (תהלים מא) אֲשֶׁרֵי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יְמַלְטֵהוּ ה'.

וְבֹא רֵאָה, כָּל יוֹם וַיּוֹם טַל מֵהָעֵתִיק הַקָּדוֹשׁ לְזַעֵר אֲנָפִין, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שְׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקָּדוֹשִׁים, וּמֵאוֹתוֹ טַל נִשְׁפָּע לְאֵלוֹ שְׁלֹמֶטָה, וּמִמֶּנּוּ נִזְוָנִים מְלֹאכִים קְדוֹשִׁים, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי מֵאָכְלוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם עח) לֶחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ, וּמֵאוֹתוֹ מְזוֹן אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כַּמָּה בְּנֵי אָדָם נִזְוָנִים בְּזֶמַן הַזֶּה מִמֶּנּוּ, וּמִי הֵם? אֵלוֹ הַחֲבָרִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלַיְלֹת. וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ מֵאוֹתוֹ מְזוֹן מִמֶּשׁ? לֹא, אֲלֵא כַּעֲיֵן אוֹתוֹ מְזוֹן מִמֶּשׁ שֶׁשָּׁקוּל עַל אֶחָד פִּי שָׁנַיִם.

בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל וַנִּדְבְּקוּ בַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ מִשׁוּם גְּלוּי שֶׁל הָרָשָׁם הַקָּדוֹשׁ, אִזּוֹ זָכוּ לְאָכַל לֶחֶם אַחַר עֲלִיּוֹן יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָיָה בַתְּחִלָּה. בַּתְּחִלָּה, כְּשִׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, נִכְנְסוּ לְלֶחֶם שֶׁנִּקְרָא מִצָּה, וְכַעֲת זָכוּ וַנִּכְנְסוּ לְאָכַל לֶחֶם אַחַר יוֹתֵר עֲלִיּוֹן, מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן, שְׁכָתוֹב הַנִּבְיָ מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ. וּבְאוֹתוֹ זֶמַן הוּא נִמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מִמָּקוֹם זֶה. חֲבָרִים שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, נִזְוָנוּ מִמָּקוֹם אַחַר יוֹתֵר עֲלִיּוֹן, וּמֵהוּ? כְּכָתוֹב (קהלת ז) הַחֲכָמָה תַּחֲיֶיהָ בְּעַלְיָהּ. מָקוֹם יוֹתֵר עֲלִיּוֹן.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן, לָמָּה חָלְשָׁה נַפְשָׁם יוֹתֵר מִשָּׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי שָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם בִּכְחַ וְחִזְק יֵתֵר נִרְאִים לְהַמְצִיא (הם יותר)? אָמַר לוֹ, יִפֶּה שְׂאֵלֶתָ.

בֹּא רֵאָה, כָּל מְזוֹנוּתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי הָעוֹלָם בָּאִים מִלְּמַעְלָה. אוֹתוֹ מְזוֹן שֶׁבָּא מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, זֶה מְזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל הַכֹּל, וְהוּא מְזוֹן גַּם וְעַב. וְאוֹתוֹ מְזוֹן שֶׁבָּא יוֹתֵר מִלְּמַעְלָה, הוּא מְזוֹן יוֹתֵר דְּקִיק, שֶׁבָּא מִמָּקוֹם שֶׁנִּמְצָא הַדִּין, וְזֶהוּ הַמְּזוֹן שֶׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם. [יוֹתֵר דְּקִיק] הַמְּזוֹן שֶׁנִּמְצָא לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זֶמַן בַּמִּדְבָּר, מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, הוּא מְזוֹן יוֹתֵר דְּקִיק, שֶׁנִּכְנְסוּ יוֹתֵר לְנַפְשׁ מֵהַכֹּל, וַנִּפְרַד יוֹתֵר מֵהַגּוֹף, וַנִּקְרָא לֶחֶם אֲבִירִים. הַמְּזוֹן הַיּוֹתֵר עֲלִיּוֹן מֵהַכֹּל הוּא מְזוֹן הַחֲבָרִים, אוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁאוֹכְלִים מְזוֹן שֶׁל רוּחַ וּנְשָׁמָה, וְלֹא אוֹכְלִים מְזוֹן הַגּוֹף כֻּלָּל, וְהֵינּוּ מִמָּקוֹם עֲלִיּוֹן נִכְבָּד עַל הַכֹּל, וַנִּקְרָא חֲכָמָה. לְכֵן חָלְשׁ גּוֹף הַחֲבָרִים יוֹתֵר מִבְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי לֹא אוֹכְלִים מְזוֹן הַגּוֹף כֻּלָּל, וְאוֹכְלִים מְזוֹן שֶׁל רוּחַ וּנְשָׁמָה מִמָּקוֹם רְחוֹק עֲלִיּוֹן נִכְבָּד מֵהַכֹּל.

וְלִכְּנֹן אוֹתוֹ מְזוֹן דְּקִיק מִן הַדְּקִיק יוֹתֵר מִהַכֵּל. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֵלְיָהּ. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל הַגּוֹף שֶׁיִּכּוֹל לְהַזְנוֹן בְּמְזוֹן הַנֶּפֶשׁ.

אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי כֶּף הוּא. אָבֵל בְּזִמְנֵי הַזֶּה אֵיךְ נִמְצְאִים מְזוֹנוֹת אֵלּוּ? אָמַר לוֹ, וְדַאי שְׂיִפָּה שְׂאֵלְתָּ. בֵּא רְאָה, וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, מְזוֹן רֵאשׁוֹן הוּא מְזוֹן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, אוֹתוֹ שָׂבָא מִשְׁמַיִם וְאֶרֶץ, וְהוּא מְזוֹן הַגּוֹף (שֶׁל הַכֵּל).

מְזוֹן שֶׁהוּא יוֹתֵר עֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ, אוֹתוֹ שֶׁהוּא יוֹתֵר דְּקִיר, וּבֵא מִמְּקוֹם שֶׁהַדִּין שְׂרוּי, שְׂנִקְרָא צְדָק, וְזֶהוּ מְזוֹן הָעֲנִיִּים. וְסוּד הַדְּבָר – מִי שֶׁמְשָׁלִים לְעֲנִי, מְשָׁלִים לוֹ אוֹת אַחַת וְנַעֲשֶׂה צְדָקָה, וְסוּד זֶה – (מִשְׁלֵי יא) גִּמַּל נַפְשׁוֹ אִישׁ חֶסֶד. גְּמִילוֹת חֶסֶדִים מְשַׁמְעַ, שֶׁהָרִי בְּדִין שְׂרוּי, וְהִשְׁלִים לוֹ חֶסֶד, אִזּוֹ הוּא רַחֲמִים.

מְזוֹן יוֹתֵר עֲלִיּוֹן מֵאֵלָה, הוּא מְזוֹן עֲלִיּוֹן וְנִכְבָּד מִמְּקוֹם שְׂנִקְרָא שְׁמַיִם, וְהוּא דְּקִיק מְכֻלָּם, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל חוֹלִים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים מא) ה' יִסְעֶדְנוּ עַל עַרְשׂ דָּוִי כָּל מְשַׁכְּבוֹ הַפִּכָּת בַּחֲלִיּוֹ. ה' דוֹקָא. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהַחוֹלִים הִלְלוּ אֵינָם גְּזוֹנִים אֶלָּא בְּאוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ. [וְמַהוּ? חֵלֶב וָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (יחזקאל מד) לְהַקְרִיב לִי חֵלֶב וָדָם. וְזֶהוּ מְזוֹן מִמְּקוֹם שְׂנִקְרָא שְׁמַיִם, וְהוּא נִכְבָּד וְעֲלִיּוֹן, דְּקִיק מִהַכֵּל].

מְזוֹן עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ וְנִכְבָּד זֶהוּ מְזוֹנוֹת שֶׁל רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל מְקוֹם רְחוֹק עֲלִיּוֹן, (מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂנִקְרָא נֶעַם ה'). וְהַנִּכְבָּד מִהַכֵּל הוּא מְזוֹן הַחֲבָרִים שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה, וְהוּא מְזוֹן שְׂבָא מַחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה. מָה הַטַּעַם מִמְּקוֹם זֶה? מִשׁוּם שֶׁתּוֹרָה יִצְאָה מַחֲכָמָה עֲלִיּוֹנָה, וְאוֹתָם שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה נִכְנָסִים בְּעַקֵּר שְׂרָשִׁיָּהּ, וְלִכְּנֹן מְזוֹנָם בָּא מֵאוֹתוֹ מְקוֹם קְדוֹשׁ עֲלִיּוֹן.

בָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁקַיְדוּ. אָמַר, אֲשֶׁרֵי חֶלְקִי שֶׁעֲמַדְתִּי בְּדְבָרִים הִלְלוּ! אֲשֶׁרֵי הַצְּדִיקִים שֶׁמְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה יָמִים וְלֵילוֹת, שְׂזוֹכִים לָהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוֹב (דְּבָרִים ל) כִּי הוּא חַיִּיךָ וְאֶרֶץ יִמְיָךְ. הַנְּבִי מִמְּטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יוֹסִי פֶתַח, (תְּהִלִּים קמ"ה) פּוֹתַח אֵת יְדֶךָ וּמְשַׁבִּיעַ לְכֹל חַי רְצוֹן. מָה כְּתוּב לְמַעַלָּה? עֵינֵי כָל אֱלֹהִים יִשְׁבְּרוּ. כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם מְצַפִּים וְזוֹקְפִים עֵינֵים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִכְּנֹן (אָבֵל) כָּל אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה מִבְּקָשִׁים (צְרִיכִים

לבקש) בכל יום ויום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. [נטעם הדבר – (תהלים טו) ברוך ה' יום יום] ואף על גב שנמצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום ויום למעלה, וזהו (שם טו) ברוך ה' יום יום.

ועל זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. מה זה רצון? אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש, ויצא ממנו רצון להמציא מזון לכל. ומי ששואל מזונות בכל יום ויום, ההוא נקרא בן נאמן, בסוד שבשכילו נמצאים ברכות למעלה.

רבי אבא פתח ואמר, (שם קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה יש לבני אדם ללכת בדרכי המלך הקדוש וללכת בדרכי התורה כדי שימצאו ברכות לכלם, לעליונים ולתחתונים.

שם מדרשו, מה שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, ודאי אתפאר. מה משמיע? שבשכיל ישראל למטה, הקדוש ברוך הוא מתפאר למעלה. ומה הפאר שלו? שמניח תפלין, שמתחברים הגונים להתפאר.

שנינו, רוצה ה' את יראיו, רוצה ה' ביראיו הנה צריך להיות! מה זה רוצה ה' את יראיו? אלא רוצה ה' את יראיו, כלומר, מוציא את הרצון הזה, ומתרצה (ומתידע) בהם הקדוש ברוך הוא ליראיו היראים ממנו. ומי הם היראיו האלה שמוציא להם את הרצון הזה? חזר ואמר את המיחלים לחסדו, אותם המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקדוש ברוך הוא, משמע שכתוב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא לא התקין סעודה בכל יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא על מזונות. אמר, לא נתקין סעודה עד שתנתן מבית המלך. אחר שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא,

הִיָּה מְחֻפָּה שְׁעָה אַחַת, וְאָמַר: הֲרִי זְמַן שְׁנַתָּן מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, מִכָּאֵן וְהִלָּאָה הַתְּקִינֵנוּ הַסְּעוּדָה! וְזוּהִי הַדְּרָךְ שֶׁל אוֹתָם יִרְאִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִרְאִי חֲטָא.

אוֹתָם הִרְשָׁעִים שֶׁהוֹלְכִים עֲקָמִים בְּדַרְכֵי הַתּוֹרָה, מֵה כָּתוּב בָּהֶם? (ישעיה ה) הוּי מְשָׁכִימִי בִּבְקָר שֶׁכָּר יִרְדְּפוּ. וְעַל זֶה רוּצָה ה' אֶת יִרְאֵיו אֶת הַמִּיַּחֲלִים לְחַסְדּוֹ. דּוֹקָא לְחַסְדּוֹ. (ובונה) נוֹדְעִים בְּנֵי הָאֱמוּנָה בְּכָל יוֹם וְיוֹם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וַיֵּצֵא הָעַם וְלָקְטוּ דְבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ. יוֹם בְּיוֹמוֹ אָמַר, וְלֹא דְבַר יוֹם לְיוֹם אַחֵר.

וְכִי כִּךְ לָמָּה? לְמַעַן אֲנַסְנוּ הַיֵּלֶךְ בְּתוֹרָתִי אִם לֹא. בְּכָאֵן נוֹדְעִים אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, שֶׁכָּל יוֹם וְיוֹם הוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה. רַבִּי צִדְקָא אָמַר מִכָּאֵן, (משלי יג) צִדְקָא אֵכֵל לְשִׁבְעָה נִפְשׁוּ – אַחֵר שֶׁהִשְׁבִּיעַ נִפְשׁוּ מִלְּהַתְּפַלֵּל וְלִקְרָא בְּתוֹרָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בֹּא רֵאָה, עַד שֶׁלֹּא נָתַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַבְּחִין בֵּין אוֹתָם בְּנֵי הָאֱמוּנָה לְבֵין אוֹתָם רִשְׁעִים שְׂאִינָם בְּנֵי אֱמוּנָה וְלֹא עוֹמְדִים בְּתוֹרָה. וּבִמָּה הַבְּחִין בָּהֶם? בְּפֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנַסְנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁנִּמְצְאוּ שֶׁהֵם בְּנֵי הָאֱמוּנָה, רָשָׁם אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָשָׁם שֶׁל כְּתָר הַחֲסִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר הַמִּיַּחֲלִים לְחַסְדּוֹ, וְעַל זֶה לְמַעַן אֲנַסְנוּ. וְכָל אוֹתָם שֶׁלֹּא נִמְצְאוּ בְּנֵי אֱמוּנָה, הָעֵבִיר מֵהֶם הַכְּתָר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וְהֵמֵן הִכְרִיז וְאָמַר, וּבִטָּן רִשְׁעִים תִּחְסָר. וְעַם כָּל זֶה, לֹא הָעֲדִיף הַמְּרַבֵּה וְהַמְּמַעִיט לֹא הִחְסִיר.

שְׁנֵינּוּ, בְּשַׁעָה הַהִיא נִשְׁלְמוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה כְּדָגְמָא שֶׁל מַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, שֶׁכָּתוּב (שמות טו) וַיִּבְאוּ אֵילָמָה וְשֵׁם שְׁתֵּים עָשָׂרָה עֵינַת מֵים וְשִׁבְעִים תְּמָרִים וְגו'. וְהַתְּחִיךְ הָאֵילָן הַקְּדוֹשׁ בְּשָׁנִים עָשׂוּר תַּחֲוּמִים, בְּאַרְבָּעָה צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְהַתְּחִיךְ בְּשִׁבְעִים עֲנָפִים, וְהַכֵּל כְּדָגְמָא שֶׁל מַעְלָה.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה נְטָף טַל קְדוֹשׁ מִהָעֵתִיק הַנִּסְתָּר, וּמִלֹּא אֶת רֹאשׁוֹ שֶׁל זְעִיר אֲנָפִין, מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם. וּמֵאוֹתוֹ טַל שֶׁל אוֹר עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ הִיָּה שׁוֹפֵעַ וְיוֹרֵד מִן לְמַטָּה, וּכְשֶׁהִיָּה יוֹרֵד, הִיָּה נִפְרָד גְּלִידִים גְּלִידִים, וְנִקְרָשׁ לְמַטָּה. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב דַּק כִּכְפֹר עַל הָאָרֶץ.

כִּי אוֹתָם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹצְאִים וְלוֹקְטִים, וּמְבַרְכִים עֲלֵיו אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְאוֹתוֹ מִן הִיָּה מַעְלָה רִיחוֹת שֶׁל כָּל הַבְּשָׁמִים שֶׁל גֵּן

עדן, שהרי ממנו נמשך ויָרַד לַמָּטָה. שָׁם אוֹתוֹ לְפָנָיו, וּבְכָל טַעַם שָׂרָצָה – הִיָּה טוֹעַם אוֹתוֹ, וּמִבְרַךְ אֶת הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ.

וְאִזּוּ מִתְבָּרֵךְ בְּמַעְיָו, וְהִיָּה מִסְתַּכֵּל וְיִוָּדַע לְמַעְלָה, וּמִסְתַּכֵּל בְּחֻמְכָּה הַעֲלִיּוֹנָה, וְעַל זֶה הִיָּה נִקְרָא דוֹר דַּעָה. וְאַלְהָ הָיָו בְּנֵי אַמּוֹנָה, וְלָהֶם נִתְּנָה תּוֹרָה לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ וְלִדְעַת דְּרָכֶיהָ.

וְאוֹתָם שְׁלֵא נִמְצְאוּ בְּנֵי אַמּוֹנָה, מַה כְּתוּב בָּהֶם? (במדבר יב) שָׁטוּ הָעַם וְלָקְטוּ. מַה זֶה שָׁטוּ? שָׁטוּת הָיָו לּוֹקְחִים לְעַצְמָם, מִשּׁוֹם שְׁלֵא הָיָו בְּנֵי אַמּוֹנָה. מַה כְּתוּב בָּהֶם? וְטַחְנוּ בְּרַחֲמִים אוֹ דָּכוּ בְּמִדְכָּה וְגו'. מִי הִטְרִיחַ אוֹתָם לְכָל זֶה? אֵלֵא שְׁהֶם לֹא הָיָו בְּנֵי אַמּוֹנָה.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם שְׁלֵא מֵאֲמִינִים בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא רוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בְּדְרָכָיו, וְהֵם רוֹצִים לְהִטְרִיחַ אֶת עַצְמָם כָּל יוֹם אַחַר מְזוּזַן יוֹם וְלַיְלָה, אוֹלֵי לֹא יַעֲלֶה בְיָדָם פֶּת לָחֶם. מִי גָרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשּׁוֹם שְׁאִינָם בְּנֵי אַמּוֹנָה. אֵף כֵּאֵן, שָׁטוּ וְלָקְטוּ – שָׁטוּ בְּשִׁטּוֹת שְׁלֵ עַצְמָם, וְרוֹצִים לְהִטְרִיחַ עֲלֵיו. זֶהוּ שְׁכֵתוּב וְטַחְנוּ בְּרַחֲמִים. אַחַר כָּל הַטְרַחָה הַזֹּאת לֹא עָלָה בִּידֵיהֶם, אֵלֵא שְׁכֵתוּב וְהִיָּה טַעְמוֹ כְּטַעַם לְשֵׁד הַשָּׁמַן, וְלֹא יוֹתֵר. מִי גָרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשּׁוֹם שְׁלֵא הָיָו בְּנֵי אַמּוֹנָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה זֶה לְשֵׁד הַשָּׁמַן? יֵשׁ אוֹמְרִים, שֶׁהִיָּה נְלוֹשׁ בְּשָׁמֵן כְּתַרְגוּמוֹ. וַיֵּשׁ אוֹמְרִים, מַה הַשָּׁד מִתְּהַפֵּךְ לְכַמָּה גִּנּוּנִים, אֵף הַמֶּן מִתְּהַפֵּךְ לְכַמָּה גִּנּוּנִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשֵׁד הַשָּׁמַן – יִנִּיקַת הַשָּׁמֵן.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אָכְלוּ לָקְטוּ – וְכִי מִי שְׁאוּכַל מְעַט לּוֹקֵט מְעַט, וּמִי שְׁאוּכַל יוֹתֵר לּוֹקֵט יוֹתֵר? וְהִרִי כְּתוּב לֹא הָעֲדִיף הַמְרַבֵּה וְהַמְמַעִיט לֹא הַחֲסִיר? אֵלֵא לְפִי אוֹתָם שְׁאוּכְלִים, לּוֹקְטִים. מִשְׁמַע אָכְלוּ – מִי שֶׁהִיָּה אוֹכַל אוֹתוֹ. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ לֹא כְּתוּב אָכְלִיתוּ.

מַה זֶה אוֹמֵר? אַחַז אָדָם בְּעֶבֶד אוֹ בְּאִמָּה וְאָמַר שֶׁהוּא שְׁלוֹ. בָּא חֶבְרוֹ וְאָמַר: עֶבֶד זֶה הוּא שְׁלִי! קָרְבוּ לְפָנָי מִשֶּׁה לְדִין. אָמַר לָהֶם: כַּמָּה נְפִשׁוֹת בְּבֵיתְךָ, וְכַמָּה נְפִשׁוֹת בְּבֵיתוֹ שֶׁל זֶה? אָמַר כֵּךְ וְכֵךְ. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם מִשֶּׁה: לָקְטוּ מִחֵר, וְכָל אֶחָד יָבֵא אֵלַי. לְמַחֵר יִצְאוּ וְלָקְטוּ, וּבָאוּ לְפָנָי מִשֶּׁה. שָׁמוּ לְפָנָיו אֶת הַמֶּן, וְהִיָּה מוֹדֵד אוֹתוֹ. אִם אוֹתוֹ עֶבֶד שֶׁל זֶה – מִצָּא אֶת אוֹתוֹ הָעֶמֶר שֶׁל הָעֶבֶד בְּמֶן הַזֶּה, שֶׁהִרִי עֶמֶר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. מִדֵּד לְזֶה – וְנִמְצָא חֲסֵר אוֹתוֹ מֵאֵלֵךְ הָעֶבֶד בְּמֶן שְׁלוֹ, וְעֶמֶר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. אָמַר וּפְסָק:

העבד של זה הוא! זהו שכתוב איש לפי אכלו לקטו. וכתוב עמו
לגלגלת מספר נפשתיכם.

אמר רבי ייסא (ייסא) חייא, כתוב ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ
מצרים ובקר וראיתם את כבוד ה'. ערב וידעתם, במה ידעו?
אלא כף שנינו, בכל יום ויום נמצאו הנהגות הקדוש ברוך הוא –
בבקר התעורר חסד בעולם. באותו זמן שנקרא ערב, תלוי הדין
בעולם, והרי פרשוה שלכן יצחק תקן תפלת המנחה. [מה זה אומר]
ועל זה ערב וידעתם. כשמתעורר דין בעולם, תדעו שבאותו דין
הוציא אתכם ה' ממצרים. ובקר וראיתם את כבוד ה', שהרי באותו
זמן מתעורר חסד ויתן לכם לאכל.

רבי חייא אמר ההפך. מה כתוב למעלה? בשבתנו על סיר הבשר
וגו'. באותה שעה התעורר ערב. שאותו זמן שמתעורר דין,
מתעורר גם חסד בעולם. זהו שכתוב וידעתם כי ה' הוציא אתכם
מארץ מצרים. תדעו אותו חסד שעשה עמכם בזמן הדין והוציא
אתכם מארץ מצרים. ובקר וראיתם את כבוד ה', כבוד ה' הרי ידוע,
וכל כף למה? בשמע ה' את תלנתיכם וגו'.

אמר רבי ייסא, לא משנה הקדוש ברוך הוא את הנהגותיו, רק
שאותם הרשעים של העולם משנים אותם ומהפכים רחמים
לדין, כמו שנתבאר.

שנה רבי אלעזר, מהמן הזה עתידים הצדיקים לאכל לעולם הבא.
ואם תאמר כמו זה? לא! אלא יותר. שלא היה כף לעולמים.
מהו? כמו שבארנו שכתוב (תהלים כז) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו,
וכתוב (ישעיה סב) עיני לא ראתה אלהים זולתך וגו'.

ראו כי ה' נתן לכם השבת. רבי חזקיה פתח, (תהלים קל) שיר המעלות
ממעמקים קראתיך ה'. שיר המעלות, סתם ולא פרש מי אמרו.
אלא שיר המעלות שעתידי לומר כל בני העולם, שעתידי השיר הזה
להאמר אותו לדורות עולם.

ומהו ממעמקים קראתיך? כף שנינו, כל מי שמתפלל תפלתו לפני
המלך הקדוש, צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעמק הלב
כדי שימצא לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא, ויכוון לב ורצון. והאם
דוד אמר כף, והרי כתוב בכל לפי דרשתיך, ופסוק זה מספיק? מה
צריך ממעמקים?

אָדָם כִּדּוּ שְׁנֵינוּ, כֹּל אָדָם שֶׁמִּבְקָשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, צָרִיךְ לִכְוֹן דַּעְתּוֹ (לב) וּרְצוֹנוֹ מֵעֵקֶר שֶׁל כָּל הָעֲקָרִים לְמִשְׁךְ בְּרָכוֹת מֵעֵמֶק הַבְּאֵר (שֶׁל הַכֵּל), כְּדֵי שִׁישְׁפִיעַ בְּרָכוֹת מֵהַמַּעַיָן שֶׁל הַכֵּל, וּמֵהוּ? אוֹתוֹ מְקוֹם שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ נֶהָר, שְׁכַתּוֹב (בראשית ב) וְנֶהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן, וְכַתּוֹב (תהלים מו) נֶהָר פִּלְגִיו יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְזֶה נִקְרָא מִמַּעַמְקִים. עֵמֶק הַכֵּל, עֵמֶק הַבְּאֵר שֶׁמַּעֲיִנוֹת יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים לְבִרְךְ אֶת הַכֵּל, וְזוֹהִי הָרֵאשִׁית לְמִשְׁךְ בְּרָכוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּשֶׁהֲעֵתִיק, נִסְתַּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים, רוּצָה לְזַמֵּן בְּרָכוֹת לְעוֹלָמוֹת, מִשְׁרָה אֶת הַכֵּל, וּמְכַלִּיל אֶת הַכֵּל בְּעֵמֶק הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וּמִכָּאן שׁוֹאֵב וְנִשְׁפָּע בְּאֵר (נְהַר) שְׁנַחֲלִים וּמַעֲיִנוֹת נִשְׁפָּעִים מִמֶּנּוּ, וְכֵלִם נִשְׁקִים מִמֶּנּוּ. וּמִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, צָרִיךְ לִכְוֹן לְבוֹ וּרְצוֹנוֹ לְמִשְׁךְ בְּרָכוֹת מֵאוֹתוֹ עֵמֶק שֶׁל הַכֵּל כְּדֵי שֶׁתִּקְבַּל תְּפִלָּתוֹ וְיַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר מִשֶּׁה אֱלֹהִים אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם מֵאוֹתוֹ יוֹם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מִתְבָּרְכִים מִיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכֹל יוֹם נוֹתֵן מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקֵּבֵל מֵאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ.

וַעֲלֵ זֶה אָמַר מִשֶּׁה, אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְר. מָה הַטַּעַם? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִתֵּן וְלֹא יִלְוֶה יוֹם זֶה לְחִבְרוֹ, אֲלֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט לְבַדּוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ, שֶׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בְּיוֹם שֶׁל חִבְרוֹ.

מִשְׁוֹם כִּדּוּ כָּל אוֹתָם (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל יוֹם וְיוֹם מִתְבָּרֵךְ מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּמִתְבָּרְכִים כֹּל שֶׁשֶּׁה הַיָּמִים כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפָנָי עֲצָמוּ, וְכֹל יוֹם נוֹתֵן בְּיוֹם שְׁלוֹ מֵאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁקֵּבֵל מֵאוֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה אָמַר מִשֶּׁה, אִישׁ אֵל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בִּקְר, שֶׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בְּיוֹם שֶׁלֹּא שְׁלוֹ, וְכֹל אוֹתָם) חֲמִשָּׁה יָמִים שׁוֹלֵטִים בְּיָמִים שְׁלֵהֶם, וְנִמְצָא בּוֹ מֵה שֶׁקֵּבֵלוֹ, וּבְיוֹם הַשְּׁשִׁי נִמְצָא יוֹתֵר. וְזֶה הוֹלֵךְ כְּפִי מֵה שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵה שְׁכַתּוֹב יוֹם הַשְּׁשִׁי וְלֹא נִאָּמַר כִּדּוּ בְּכָל שְׁאָר הַיָּמִים – אֲלֵא כִּדּוּ פְּרִשׁוּהָ, הַשְּׁשִׁי – שֶׁהִזְדוּגָה [שֶׁהִזְדַּמְּנָה] בּוֹ הַגְּבִירָה לְהִתְקִין שְׁלַחַן לְמֶלֶךְ. וְלִכְּן נִמְצָאוּ בּוֹ שְׁנֵי חֲלָקִים – אֶחָד לְיוֹמוֹ, וְאֶחָד לְתַקוּן בְּשִׂמְחַת הַמֶּלֶךְ בְּגִבְרָה.

וְאוֹתוֹ לִילָה שִׂמְחַת הַגְּבִירָה בְּמֶלֶךְ וְזוּוּגָם, וּמִתְבָּרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים, כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְבַדּוֹ, וְלִכְּן צָרִיךְ אָדָם לְסַדֵּר שְׁלַחַנוֹ בְּלֵיל הַשַּׁבָּת, כְּדֵי שִׁישְׁרוּ עָלָיו בְּרָכוֹת מִלְּמַעְלָה, וּבְרָכָה לֹא נִמְצָאת

על שלחן ריק. [ואותו לילה שמחתה של הגבירה במלך זנוגם] לכן תלמידי חכמים שיודעים סוד זה, זנוגם מערב שבת לערב שבת.

ראו כי ה' נתן לכם השבת. מה זה שבת? יום שבו נחים שאר הימים, והוא כלל של כל אותם ששת האחרים, וממנו הם מתברכים. רבי ייסא אמר, וכן גם כנסת ישראל נקראת שבת, משום שהיא בת זוגו, וזוהי כלה, שכתוב (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. לכם ולא לשאר העמים. זהו שכתוב (שם) ביני ובין בני ישראל. וזוהי נחלת ירשת עולמים לישראל. ולכן כתוב (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך וגו', ובמקומו בארנו את הדברים.

כתוב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו – שנינו, מאותו מקום שראוי ללכת, וסוד הדבר – שכתוב (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו, וזהו מקום, וזהו סוד הכתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. מקום ידוע קוראים לו מקום שנודע הכבוד העליון.

ולכן אזהרה לאדם שמתעטר בעטור קדוש שלמעלה, שלא יצא מפיו דבור של חל, משום שאם יצא ממנו, הוא מחלל את יום השבת, בידו – במעשה, וברגליו – ללכת מחוץ לאלפים אמה. כל אלו הם חלול שבת.

אל יצא איש ממקומו – זהו מקום נכבד של קדשה, שהרי מחוצה לו הם אלהים אחרים. ברוך כבוד ה' – זהו כבוד שלמעלה. ממקומו – זה כבוד שלמטה. זהו סוד עטרת השבת, ולכן אל יצא איש ממקומו. אשרי חלקו של מי שזוכה לכבד את השבת. אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

לקבע עתים לעין בספר הזהר לידע מקור האור מתוק הוא לעינים
 אי לזאת באתי לדרש שלום חברי אנשים כגילי להיות חרדים על דבר השם
 לקבע להם עתים לעין בספר הזהר לידע מקור האור מתוק הוא לעינים.
 (בעל עטרת צבי מזידיטשוב, סור מרע דף ד:)